TOLUNAY, A., 1991., Zonguldak Bölgesinde Sosyal Ormancılığı Uygulama İmkanları, Orman ve Av Dergisi, Yıl: 64, Cilt: 64, Sayı: 1-2, Ankara, Türkiye.

ZONGULDAK ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE SOSYAL ORMANCILIK UYGULAMALARI

Ahmet TOLUNAY(*)

Türk-Alman Projesi kapsamında "Sosyal Ormancılığın Geliştirilmesi" başlığı adı altında "Sosyal Ormancılık (tarım ve orman arasında işbirliği) programlarının geliştirilmesi, geniş sosyo-ekonomik araştırmalara dayalı olarak gerçekleştirilecektir. Yapılacak araştırmalarla köylü nüfusun kanatları, yaklaşımları ve ihtiyaçları sistematik olarak tesbit edilecektir. Hazırlanan programlar pilot modeller halinde ve projenin son üçtebirlik döneminde uygulanacaktır" denilmektedir. Sosyal ormancılık uygulamaları sonuç olarak "Deneme köylerinde kontrollu otlatma ve kontrollu yapacak ve yakacak odun üretimi ve faydalanmasını" getirecektir.

Türk ormancılığına yeni yaklaşımlar getirmek ve sosyo-ekonomik ormancılık sorunlarını çözmek maksadıyla, bölgesel olarak Zonguldak ili kapsamında Sosyal ormancılık uygulamalarına başlanmıştır. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü bazında yaklaşık 800 adet orman köyü bulunmaktadır. Sosyal ormancılık modellerinin kurulması ve programların uygulanması için, 20 köyde pro-test, 12 köyde ise grup etüdleri şeklinde sosyo-ekonomik analizler yapılmıştır.

Anket analiz sonuçlarının köylülere anlatılması ve analiz sonuçlarından çıkan önerilerin tartışılması grup etüdleri yapılan 12 köyden gelen köy temsilcileri ve Orman İşletmesi temsilcileri arasında, bir forum düzenlenerek gerçekleştirilmiştir. Tartışılması istenilen öneriler şunlardır;

1- Köy tüzel kişiliğince özel orman kurma ve işletme, 2- Özel fidanlık kurma ve işletme, 3- Çevre ağaçlandırmaları, 4- Orman İşletmelerinin orman köylüsüne sağlayabileceği diğer işler.

1990 Yılında Uygulanan Sosyal Ormancılık Programları

Proje kapsamında, sosyal ormancılık uygulamaları içerisinde beş program bulunmaktadır. Bunlar, Kavakçılık, Çevre Ağaçlandırması, Özel Ağaçlandırma, Mantarcılık ve Mer'a Islah Çalışmaları'dır. Mer'a ıslah çalışmalarında arazi hazırlıkları ve bu hazırlıkların projelendirilmesi yapılmış diğer dört program ise uygulamaya konulmuştur.

1990 yılında uygulanan bu programlar hakkındaki kısa bilgiler aşağıda verilmiştir.

- yenilebilir Mantar Yetiştiriciliği; 6 köyde, her köyden 3 kişi olmak üzere toplam 18 kişiye mantarcılık üretimi yaptırılmıştır. Köyden seçilen 3 kişiye 100'er kavak kütüğü, köylerin içinde bulunduğu Orman İşletme Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Misel ve naylon takviyesi de kavak kütükleri gibi ücretsiz verilmiştir.

- Kavakçılık; Tüm köylere 7200 adet iki yaşındaki kavak fidanları verilmiştir. Bu fidanları köylüler kendi arazilerine toplu plantasyon veya galeri kavakçılığı yapmak suretiyle dikmişlerdir.

- Çevre Ağaçlandırmaları; Modellerin uygulandığı köylerdeki şahıslara 9250 adet akasya, 6505 adet ceviz, 6450 adet kestane, 50 adet badem verilmiştir. Bunları kendi arazilerine ve ortak alanlara dikmişlerdir.

- Özel Ağaçlandırma; Bir köyde yapılmıştır, burada Kooperatif Tüzel kişiliğine ait özel kavak ağaçlandırması tesis edilmiştir.

1991-1994 Yılları Arasında Yapılacak Sosyal Ormancılık Uygulamaları

Bu uygulamalara ilişkin program ve planlama faaliyetleri hazırlanmıştır. Bu planlamaya göre 1994 yılı sonunda programlar itibariyle, 24.000 adet kavak fidanının dağıtılması ile kavakçılık, 129.900 adet muhtelif türlerde fidan verilmesi ile çevre ağaçlandırması, 48,5 hektar devlet veya şahıs arazilerini

(*) Türk-Alman ormancılık projesi, "sosyal ormancılık semineri'nde sunulan tebliğ özeti".

ağaçlandırmak suretiyle özel ağaçlandırma, 72 adet yenilebilir mantar üretim birimi kurulması ile Mantarcılık ve 60 hektar mer'a tesis etmekle Mer'a Islah çalışmaları, model köylerde uygulanacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Sosyal ormancılığı, orman ve insan unsuru arasındaki problemleri çözme doğrultusunda fikirler ve modeller üreten bir düşünce sistemi olarak algılamak çok doğru olacaktır. Sosyal Ormancılık; ormandan işçilik ve diğer uğraşlarla elde edilen gelirlerin arttırılması, orman suçlarının azaltılması, orman köyleri için verilen zati yakacak ihtiyaçları v.s. gibi sorunları çözmek ve ormancılık politikalarını insanlar lehine yönlendirmek gibi görevleri üstlenmiştir. Önerileri şu şekilde sıralayabiliriz;

Bölgeler açısından farklı yapılarda olduklarından, Türkiye'nin orman köylerini özelliklerine göre gruplandıracak bilimsel araştırmaların yapılması faydalı olacaktır.

Bu bölgelerde ormancılık sorunları da farklılıklar gösterdiğinden Türkiye ormanlarına zarar veren hususları belirlemek için "bölgesel Sorun Analizi" yöntemlerine dayanarak, bilimsel araştırmalar yapmak gerekir.

Ayrıca bölgesel olarak ormancılık tiplerinin, denenebileceği araştırma ve uygulamalara geçilmelidir.

Orköy çalışmaları ile sosyal ormancılık uygulamaları metodoloji ve dayandıkları düşünce açısından farklı özellikler ve nitelikler taşımalarına rağmen, amaç itibarı ile birbirlerine benzediğinden ikisi arasında koordinasyonun sağlanması ile ormancılık problemlerinin çözümüne kısa zamanda ulaşılacaktır.

Hala çözümlenemeyen kadastro mülkiyet sorunları, orman suçları ve bunlardaki artışlar nedeniyle teknik ormancılık yapılamamaktadır. Bu nedenle ormancılık politikalarını tekrar gözden geçirmekte ve yeni ormancılık politikalarının denenmesinde fayda vardır.

TAVŞANLI ORMAN İŞLETMESİ ÇATAK ORMANLARINDA GEYİK ÜRETİLMESİNE VE YABAN HAYATININ KORUNMASI ÇALIŞMALARINA HIZ VERİLDİ.

Önceki yıllar tesisi tamamlanan Tavşanlı İlçesi Balıköy Orman İşletme Şefliğine bağlı Çatak Ormanlarındaki geyik (Cervus Elaphus) üretme ve yetiştirme istasyonuna dört adet (iki erkek iki dişi) geyik konarak 1990 yılı sonu üretime başlanmıştır.

Anaç geyikler İstanbul Bahçeköy Ormanlarında üretilen geyiklerden tahsis edilmiş ve özel kafeslerinde taşınarak Tavşanlı oranlarında Çatak mevkiinde tesisi tamamlanan geyik üretme istasyonuna (50 dekar alanda tesis edilmiştir) salınmıştır.

Tesiste ot ve yem depo binası, yemlikler, suluklar gibi geyiklerin yaşamalarının sağlanması için araç ve gereçler daha önce hazırlanmıştı.

Tavşanlı-Çatak ormanlarında bakım ve üretime alınan ve çoğalmaları sağlanacak olan geyikler daha sonraki yıllar çevre ormanlarına doğaya salınarak gelecekte Av Turizminin oluşup yapılması sağlanacaktır.

Geçmiş yıllarda Tavşanlı ormanlarında mevcut olan usulsüz ve yasal olmayan avlanmalar sonucu tükenmekte olan geyik ve karaca gibi çevre ormanlarımızın doğal av hayvanı türlerinin nesillerinin çoğaltılmasına planlı bir şekilde hazırlanan proje dahilinde çalışılacaktır.